

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/36/2020
Identifikačné číslo spisu: 1516201914
Dátum vydania rozhodnutia: 27.01.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1516201914.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne A. O., bývajúcej v N., Ž. č. XXXX/X, zastúpenej spoločnosťou LawService, s.r.o., so sídlom vo Zvolene, Stráž č. 3/223, IČO: 36 861 723, proti žalovanej O. L., bývajúcej v O., Š. X. č. XX, zastúpenej spoločnosťou Bizoň & Partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo námestie č. 25, IČO: 36 833 533, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 25 C 163/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 7. marca 2019 sp. zn. 8 Co 297/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou (podanou 12. februára 2016) domáhala určenia, že je výlučnou vlastníčkou (spoluvlastníckeho podielu) nehnuteľnosti: evidovanej na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX (č. l. 43), katastrálne územie (ďalej len „k.ú.“) W., parcela registra „E“, parcely č. XXX/X, druh pozemku - trvalé trávnaté porasty, vo výmere 501 m², spoluvlastnícky podiel 15/30 [neskôr evidovaná ako parcela „C“, parcelné číslo XXX/XXX o výmere 501 m², ostatné plochy, (ďalej len „sporná nehnuteľnosť“)]. Žalobu podala pôvodne proti žalovaným 1/ O. L. a 2/ S. O. (ďalej len „pôvodne žalovaná 2/“).

1.1. Žalobu odôvodnila tým, že 9. júla 2015 ako kupujúca uzatvorila so žalovanou ako predávajúcou kúpnu zmluvu č. 2015/7/9/Draž/708-2 (č. l. 77-81), predmetom ktorej bola sporná nehnuteľnosť (spoluvlastnícky podiel) za kúpnu cenu v celkovej výške 376 € (ďalej len „kúpna zmluva č. 2015/7/9/Draž/708-2“). Návrh na vklad vlastníckeho práva bol Okresnému úradu Nitra, katastrálny odbor doručený 10. júla 2015 (č. l. 75-76). Žalovaná bez udania dôvodu od tejto kúpnej zmluvy odstúpila. Dohodnutý obsah tejto zmluvy však žalovanej toto neumožňoval. Na určení, že odstúpenie od kúpnej zmluvy č. 2015/7/9/Draž/708-2 žalovanou nie je platné, má tak žalobkyňa naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c/ zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) s poukazom na samotné bezdôvodné odstúpenie, ktoré je zároveň v rozpore so zmluvným dojednaním. Navyše o spornú nehnuteľnosť má záujem štát, preto je dôvodné predpokladať, že sporná nehnuteľnosť bude vyvlastnená, čím vzniká právna neistota i pre štát vo veci, kto je skutočný vlastník, čím môže

dôjsť k ohrozeniu verejného záujmu.

1.2. Podaním doručeným 31. marca 2017 súdu prvej inštancie žalobkyňa podala návrh na zmenu žaloby (č. I. 104). Konkrétne navrhla, aby súd prvej inštancie vydal uznesenie, ktorým pripustí zmenu žaloby vo veci samej v znení: súd určuje, že žalobkyňa bola výlučným vlastníkom pozemku registra „C“ v katastrálnom území W.Ž., obec D., okres D. s parcelným číslom XXX/XXX, ostatné plochy o výmere 501 m² ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18. augusta 2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU-NR-OVBP2-2016/031897-32 (č. I. 123) v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. októbra 2016, č. 24731/2016/B624-SV/63515/Ho (č. I. 129).

1.3. V odôvodnení tohto návrhu uviedla, že 2. marca 2016 pôvodne žalovaná 2/ (ako predávajúca) uzatvorila so spoločnosťou MH Invest, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 100, IČO: 36724530 [ako kupujúci, (ďalej len „MH Invest, s.r.o.“)] kúpnu zmluvu č. 30203/25/2016/Dražovce/007/3410 (č. I. 92-95), ktorej predmetom bol prevod spoluvlastníckeho podielu a/ k spornej nehnuteľnosti; b/ k nehnuteľnosti - pozemku nachádzajúcim sa v k. ú. W., obec D., okres D., vedenom na Okresnom úrade Nitra, katastrálnom odbore, LV č. XXXX, parcela registra KNE, parcela č. XXX, druh pozemku - orná pôda, vo výmere 705 m², spoluvlastnícky podiel 15/30, za kúpnu cenu v celkovej výške 10.377,63 €. Ďalej 4. marca 2016 žalovaná (ako predávajúca) uzatvorila so spoločnosťou MH Invest s.r.o. kúpnu zmluvu č. 30203/5202/2015/Dražovce/007/ManV (č. I. 88-91), ktorej predmetom bol prevod spoluvlastníckeho podielu k spornej nehnuteľnosti, za kúpnu cenu v celkovej výške 4.311,10 € (ďalej len „kúpna zmluva č. 30203/5202/2015/Dražovce/007/ManV“). Na základe kúpnej zmluvy č. 20160027 zverejnenej v Centrálnom registri zmlúv (č. I. 151) medzi MH Invest, s.r.o. ako predávajúcim a spoločnosťou MH Invest II, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 100, IČO: 50021150 ako kupujúcim (ďalej len „MH Invest II, s.r.o.“) bola ako vlastníč spornej nehnuteľnosti zapísaná do katastra nehnuteľností spoločnosť MH Invest II, s.r.o. Právoplatnosťou rozhodnutia Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-OVBP2-2016/0321897-32 došlo okrem iného k vyvlastneniu spornej nehnuteľnosti v prospech spoločnosti MH Invest, s.r.o. Toto rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. októbra 2016, č. 24731/2016/B624-SV/63515/Ho. Žalobkyňa má aj vzhľadom na uvedené skutočnosti za to, že ako z hľadiska naliehavého právneho záujmu, tak i z hľadiska pasívnej vecnej legitímácie nie je dôvod na zmenu ani pristúpenie ďalšieho žalovaného. Účelom zmenenej žaloby je v konečnom dôsledku určiť, komu má byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie spornej nehnuteľnosti, keď do úvahy prichádzajú dva subjekty a to žalobkyňa a spoločnosť MH Invest, s.r.o. Obe spoločnosti (MH Invest, s.r.o. a MH Invest II, s.r.o.) nadobudli spornú nehnuteľnosť v čase, keď bola v katastri nehnuteľností zapísaná poznámka o tomto súdnom konaní, teda výrok právoplatného rozsudku v tomto konaní bude záväzný pre obe tieto spoločnosti, ako to stanovuje § 228 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 4. apríla 2017 č. k. 25 C 163/2016 - 159 žalobu zamietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

3. Proti tomuto rozsudku vo výroku o zamietnutí žaloby proti žalovanej 1/ podala žalobkyňa odvolanie (č. I. 166). Výrok o zamietnutí žaloby proti žalovanej 2/ tak nadobudol právoplatnosť.

4. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) bez rozhodnutia o odvolaní žalobkyne vrátil listom z 22. januára 2018 súdny spis (s odvolaním) späť súdu prvej inštancie, pričom mu vytkol viaceré nedostatky s tým, aby ho po ich odstránení opätovne predložil na rozhodnutie o odvolaní žalobkyne (č. I. 230).

5. Súd prvej inštancie uznesením z 15. februára 2018 č. k. 25 C 163/2016 - 232 uznesením rozhodol o oprave záhlavia rozsudku zo 4. apríla 2017 č. k. 25 C 163/2016 - 159 v znení: „Okresný súd Nitra v právnej veci žalobkyne: A. O., bytom Ž. XXXX/X, N., zast. LawService, s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Stráž 3/223, Zvolen, proti žalovaným: 1/ O. L., nar. X.X.XXXX, Š. X. XX, O., 2/ S. O.Á., nar. X. X. XXXX, Š. X, D., obe zast. Bizoň & Partners, s.r.o., AK, Hviezdoslavovo námestie 25,

Bratislava v konaní o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti, sudcom JUDr. Petrom Heinrichom, takto“; „Súd dopĺňa 3 a 4 výrok rozhodnutia v rozsudku 25 C 163/2016 - 159 zo dňa 04.04.2017, ktoré majú znieť nasledovne: Súd návrh na zmenu žaloby zamietá, Súd návrh na prerušenie konania zamietá.“

6. Odvolací súd na odvolanie žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie zo 4. apríla 2017 č. k. 25 C 163/2016 - 159 v spojení s uznesením súdu prvej inštancie z 15. februára 2018 č. k. 25 C 163/2016 - 232, uznesením zo 17. mája 2018 sp. zn. 8 Co 84/2018 (č. l. 243) rozhodol: uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na zmenu žaloby zrušil (I.); rozsudok súdu prvej inštancie voči žalovanej 1/ a súvisiacom výroku o trovách strán sporu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (II.).

6.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia vytkol súd prvej inštancie nesprávny postup pri posudzovaní návrhu na zmenu žaloby z 31. marca 2017 (č. l. 104). Súd prvej inštancie nerozhodol o predmete sporu vyplývajúcom z tohto návrhu a preto skutkové a právne závery súdu prvej inštancie vzťahujúce sa k pôvodnému žalobnému petitu boli podľa názoru odvolacieho súdu z hľadiska zmeneného žalobného návrhu a stavu vykonaného dokazovania nedostatočné, nepreskúmateľné.

7. Súd prvej inštancie rozsudkom z 13. septembra 2018 č. k. 25 C 163/2016 - 289 žalobu zamietol (I.); žalovanej priznal plnú náhradu trov konania (II.).

7.1. S poukazom na §§ 180, 137, 162 ods. 3, 228 ods. 1, ods. 2 CSP, §§ 46 ods. 1, 123, 129 ods. 1, 130 ods. 1, 132 ods. 1, 133 ods. 1 zákona č. 40/1964 Občianskeho zákonníka a § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov dospel k záveru, že žalobu je potrebné zamietnuť, čo odôvodnil nasledovne. Zavrhadovanie kúpnej zmluvy č. 2015/7/9/Draž/708-2 medzi spornými stranami bolo právoplatne zrušené, žalovaná ako vlastníka a dobromyseľný držiteľ predala spornú nehnuteľnosť spoločnosti MH Invest, s.r.o. Táto spoločnosť ju predala spoločnosti MH Invest II, s.r.o. a následne bola vyvlastnená právoplatným rozhodnutím vyvlastňovacieho orgánu. Ako vlastníka spornej nehnuteľnosti je v katastri evidovaná spoločnosť MH Invest, s.r.o., v čase jej vyvlastnenia žalovaná nebola jej vlastníčkou reálnou, ani evidovanou. Existujúci vlastnícky stav nebolo možné zvrátiť predmetnou žalobou na určenie v čase vyvlastnenia bez toho, aby nebol účastník takéhoto konania subjekt, ktorý ako vlastníka spornej nehnuteľnosti je zapísaný v katastri nehnuteľností. Nadobudnutie vlastníctva vyvlastnením je osobitný druh nadobudnutia vlastníctva, ktoré nie je odvodené od práv právneho predchodcu. Aktuálny evidovaný vlastníka spornej nehnuteľnosti nie je právnym nástupcom žalovanej. To, že žalovaná nebola pasívne legitimovaným subjektom vyplýva z rozhodnutia Krajského súdu v Nitre z 11. marca 2015 sp. zn. 6 Co 25/2016, podľa ktorého rozsudok podľa § 159 ods. 2 OSP (§ 228 ods. 1 CSP) o určenie vlastníctva je záväzný len pre účastníkov konania, môže byť predpokladom pre vykonanie zmeny v zápise vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, len ak účastníkmi konania boli všetky osoby aktuálne (v čase rozhodovania) zapísané v katastri ako vlastníci. V čase uvedeného rozhodnutia pritom platilo ustanovenie § 159a OSP minimálne v znení ako súčasné ustanovenie § 228 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal z predpokladu materiálnej vykonateľnosti rozhodnutia, čomu odporovali tvrdenia žalobkyne. V prípade právoplatného vyhovieť návrhu a právneho názoru žalobkyne, že podľa § 228 ods. 2 CSP je záväzný aj na súčasného evidovaného vlastníka spornej nehnuteľnosti by sa žalobkyňa mohla legitímne domáhať zápisu vlastníctva do katastra nehnuteľností. Konštatovanie v konaní, že o toto nemá žalobkyňa záujem, nemožno nijako právne podložiť, či zabezpečiť do budúcnosti. Súd prvej inštancie mal teda za to, že voči žalovanej sa nemohla žalobkyňa oprávnené domáhať určenia vlastníctva v čase vyvlastnenia. Žalobkyňa nemala naliehavý právny záujem na podaní žaloby ani z dôvodu uplatňovania si náhrady za vyvlastnenie z úschovy z dôvodu, že v tomto prípade žalovaná mala vyplatenú kúpnu cenu a úschova náhrady za vyvlastnenie sa týka vzťahu medzi spoločnosťami MH Invest, s.r.o. a MH Invest II, s.r.o. Žalobkyňa by tak ani v prípade vyhovieť žaloby nevznikol zákonný nárok na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. Ani prípadný úspech žalobkyne v správnych konaniach, na ktoré v konaní poukázala (sp. zn. 11 S 261/2016, sp. zn. 11 S 192/2016 vedených na Krajskom súde v Nitre), by nepriniesol zmenu v právnom stave ohľadne spornej nehnuteľnosti, vzhľadom na vyvlastnenie by už nebolo možné žalobkyňu zapísať ako vlastníčku spornej nehnuteľnosti. Žalobkyňa by nemala naliehavý právny záujem aj vzhľadom na to, že podľa § 137 písm. c/ CSP sa rozhoduje či tu právo je alebo nie je a nie o tom či tu

právo bolo, respektíve nebolo.

7.2. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP.

8. Odvolací súd na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 7. marca 2019 sp. zn. 8 Co 297/2018 (č. 1. 330) napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (I.); žalovanej priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (II.).

8.1. Odvolací súd sa po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie v rozsahu odvolacích dôvodov (§ 380 ods. 1 CSP) a po prejednaní veci stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že preskúmal všetky právne významné odvolacie námietky žalobkyne, ktoré boli totožné s jej námietkami skôr uplatnenými pred súdom prvej inštancie. S týmito sa súd prvej inštancie dostatočne vysporiadal a tieto nemohli privodiť zmenu napadnutého rozsudku. Odôvodnenie napadnutého rozsudku podľa názoru odvolacieho súdu zodpovedá kritériám riadneho odôvodnenia rozsudku (§ 220 ods. 2 až 4 CSP). Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na správne zistenie skutkového stavu veci, dospel k správnym skutkovým záverom, ktoré majú oporu vo vykonaných dôkazoch a na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré tiež správne vyložil (§ 387 ods. 2 CSP). K právne významným odvolacím námietkam žalobkyne odvolací súd doplnil nasledovné.

8.2. K námietke nesúhlasu žalobkyne ohľadne nedostatku naliehavého právneho záujmu podľa § 137 písm. c/ CSP uviedol, že predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je práve existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobkyne. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že naliehavý právny záujem je daný predovšetkým tam, kde bez tohto určenia bolo právo žalobcu alebo právny vzťah, na ktorom je zúčastnený neisté alebo ohrozené. Určovacia žaloba má preventívnu povahu. Jej účelom je poskytnúť ochranu právnemu postaveniu žalobkyne skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, pričom je postačujúce také chovanie žalovaných, ktoré nasvedčuje úmyslu porušiť žalobkyni práva alebo spôsobiť jej ujmy na jej právnom postavení. Naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak sa určovacou žalobou vytvorí pevný základ pre právne vzťahy strán sporu a predíde sa (môže sa predísť) tak prípadným ďalším žalobám na plnenie. Zmienené funkcie určovacej žaloby tak korešpondujú práve s podmienkou, aby na určení právneho vzťahu alebo práva bol naliehavý (kvalifikovaný) právny záujem. Ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že určovacia žaloba ju bude plniť, nebude ani splnená uvedená podmienka. V takom prípade súd žalobu na určenie zamietne bez toho, aby sa zaoberal meritom veci alebo prípadne skúmaním danosti aktívnej alebo pasívnej legitimácie strán sporu. Nepreukázanie naliehavého právneho záujmu je teda samostatným a prvoradým dôvodom, pre ktorý nemôže určovacia žaloba procesne obstáť a ktorý sám o sebe bez ďalšieho vedie k jeho zamietnutiu. Sporná nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom kúpnej zmluvy č. 2015/7/9/Draž/708-2 (č. 1. 77-81) bola 4. augusta 2015 zavkladovaná pod V5575/2015 (č. 1. 75-76). Tento vklad bol rozhodnutím Správy katastra z 5. novembra 2015 č. UP 75/2015-7 na základe protestu prokurátora z 22. októbra 2015 zrušený, pričom toto správne rozhodnutie nebolo súdmi správneho súdnictva zrušené. Dôsledkom zrušenia tohto vkladu bolo obnovenie vlastníckeho práva žalovanej, ktorá následne zákonom dovoľeným spôsobom nakladala so svojím vlastníckym právom, keď svoj spoluvlastnícky podiel na spornej nehnuteľnosti previedla na spoločnosť MH Invest, s.r.o. (kúpna zmluva č. 30203/5202/2015/Dražovce/007/ManVÍ). Táto spoločnosť spornú nehnuteľnosť následne previedla na spoločnosť MH Invest II, s.r.o. s jediným spoločníkom, ktorým je Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky. Okresný úrad, odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím z 18. augusta 2016 vyvlastnil vlastnícke právo vlastníka spoločnosti MH Invest, s.r.o., ktorá nadobudla právo k spornej nehnuteľnosti originálnym spôsobom. Účastníkom vyvlastňovacieho konania bola zároveň aj žalobkyňa. Podľa názoru odvolacieho súdu v posudzovanom prípade žalobkyňa musí preukázať naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 137 písm. c/ CSP), nejde o žalobu, pri ktorej by sa nemusel preukazovať, pretože nejde o prípad, že by tento právny záujem vyplýval z osobitného predpisu. Odvolací súd sa preto stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určení vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia, teda na deklarovaní vlastníckeho stavu do minulosti. Nejde o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku, ako je tomu v prípade žaloby na určenie, že vec patrí do dedičstva, ktorej aktuálnosť je v tom, že vec môže (bude) prejednaná v dedičskom konaní. Bez takéhoto určenia by totiž dedičia nemohli nadobudnúť dedičstvo po právnych predchodcoch, nemajú iný „právny nástroj“ na nadobudnutie majetku poručiťela.

Neobstoí argumentácia žalobkyne o paralele zmenenej žaloby s uvedenou žalobou s poukazom len na to, že požadované určenie má význam v aktuálnom čase, keďže pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie je potrebné vyriešenie otázky vlastníctva. Takto podaná žaloba podľa názoru odvolacieho súdu nie je účinný procesný nástroj ochrany práva žalobkyne a bez tohto určenia jej právo nebude ohrozené a nestane sa neistým. Ňou tvrdené vlastnícke právo v správnom konaní nebolo akceptované, pretože o náhrade za vyvlastnenie bolo rozhodnuté tak, že patrí vlastníkovi MH Invest, s.r.o. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. mája 2018 sp. zn. 6 Sžrl 3/2018, ktorý vyslovil záver, že zmluvná voľnosť vlastníkov pozemkov, ku ktorým sa viaže zákonné predkupné právo štátu (§ 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), je obmedzená priamo zo zákona, a teda vlastníci dotknutých pozemkov sú povinní v prípade ich zamýšľaného predaja tieto prednostne ponúknuť na kúpu štátu. Neprihliadnutie katastrálneho úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva z kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností na existenciu inštitútu zákonného predkupného práva štátu, ktoré obmedzuje zmluvnú voľnosť povinného subjektu, je v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a to i vtedy, ak predkupné právo štátu vzniklo ex lege až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade nejde ani o prípad určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, pretože žalobkyňa touto žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom - zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľnosti, ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, v ktorom konaní by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná. Žalobný nárok na plnenie by konzumoval aj určovací žalobný nárok, prípadne sa domáhať určenia, komu tvrdená náhrada za vyvlastnenie patrí. Žalovaná nebola nikdy výlučnou vlastníčkou spornej nehnuteľnosti, nemôže byť preto výlučne sama pasívne legítimovaným subjektom. Do preukázania opaku treba tiež považovať rozhodnutie o vyvlastnení za vecne správne, teda do ukončenia správnych konaní nemožno v občianskoprávnom konaní ustáliť aktívnu legítimáciu žalobkyne a s ňou spojený naliehavý právny záujem pre akýkoľvek spor súvisiaci s náhradou za vyvlastnenie.

8.3. Vo vzťahu k pasívnej vecnej legítimácii žalobkyňa tiež poukázala na § 228 ods. 2 CSP, ktoré záväznosť rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnostiam rozširuje aj na osoby, ktoré nie sú stranami sporu (spoločnosti MH Invest, s.r.o. a MH Invest II, s.r.o.) a to bez potreby ich vstupu do konania. Podľa názoru odvolacieho súdu na to, aby mohol nastať tento zákonný dôsledok, bolo potrebné v prvom rade to, aby mala žalobkyňa naliehavý právny záujem na požadovanom určení, čo v danom prípade splnené nebolo. Z tohto dôvodu túto argumentáciu žalobkyne považoval za nedôvodnú.

8.4. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP.

9. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzuje z ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (č. I. 373 a nasl.).

9.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) namieta v súvislosti s nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu, ktorý spočíva konkrétne v arbitrárnosti, v nedostatku riadneho odôvodnenia svojho rozhodnutia. Podľa jej názoru odvolací súd vôbec neozrejnil, prečo jej viaceré argumenty nepovažoval za relevantné. Okrem toho konal v zrejmom omyle, keď uviedol, že pokiaľ sa jedná o vyplatenie náhrady, možno sa jej domátať žalobou o plnenie.

9.2. Nesprávne právne posúdenie veci vidí žalobkyňa v riešení právnej otázky, ktorou sa odvolací súd vôbec nezaoberal, keď iba konštatoval, že pokiaľ žaloba na určenie smeruje voči tomu, kto nie je aktuálne vedený v katastri, nie je daný naliehavý právny záujem a že žalovaná nie je pasívne vecne legítimovaná. V nadväznosti na toto konštatovanie bolo potrebné podľa názoru žalobkyne vyriešiť a vysporiadať sa s takou skutkovou situáciou, že ak je v katastri zapísaná poznámka o prebiehajúcom konaní podľa § 228 ods. 2 CSP, ktoré rozširuje právnu záväznosť aj na ďalšie subjekty, pretože hlavným argumentom pre označenie subjektov zapísaných v katastri je práve tá skutočnosť, aby rozhodnutie voči ním bolo právne záväzné. Ako ďalšiu právnu otázku žalobkyňa označila otázku posudzovania pasívnej vecnej legítimácie pri určovacích žalobách, či naliehavý právny záujem nenahrádza pasívnu vecnú legítimáciu, ak existuje naliehavý právny záujem proti žalovanej. Obe žalobkyňou vymedzené právne

otázky podľa jej názoru neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešené.

9.3. Na základe týchto dôvodov preto žiada, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu; aby rozhodol o trovách dovolacieho konania v jej prospech.

10. K dovolaniu žalobkyne podala svoje vyjadrenie žalovaná (č. l. 410). Vo svojom vyjadrení uvádza, že žalobkyňa v dovolaní nijako nepreukázala existenciu ňou prezentovaných dovolacích dôvodov. Stotožňuje sa s procesným postupom a právnym názorom odvolacieho súdu. Dovoláním napadnutý rozsudok považuje za vecne správny a riadne odôvodnený. Navrhuje preto, aby najvyšší súd dovolanie ako nedôvodné zamietol.

11. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

12. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovoláním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

13. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania konkrétne z ustanovení § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

I.

14. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k dovolateľmi namietanej procesnej vade.

15.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia

predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

16. K námietke žalobkyne, že rozhodnutie súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia, dovolací súd uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci.

16.1. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

16.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval za vecne správne (§ 387 ods. 1 CSP) a s jeho odôvodnením sa v celom rozsahu stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP), pričom na zdôraznenie jeho správnosti ho tiež doplnil. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie žalobkyne, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom priečiacim sa zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv.

17. Ak žalobkyňa v dovolaní namieta, že súdy rozhodli bez náležitého zistenia skutočného stavu, nevykonali ňou navrhnuté dôkazy, dôkazy vykonané v súdnom konaní nesprávne vyhodnotili, dovolací súd uvádza, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nedostatočné zistenie skutkového (skutočného) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Ústavný súd nedospel k záveru o ústavnoprávnej neudržateľnosti tohto názoru najvyššieho súdu (II. ÚS 465/2017).

18. Pre prípad, že žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť jej dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie (čomu nasvedčuje obsah dovolania, § 124 ods. 1 CSP), dovolací súd uvádza, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotráva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018).

19. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyňa nedôvodne namieta existenciu vady konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP.

II.

20. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/); ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/); je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

21. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (1 Cdo 126/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 132/2017, 4 Cdo 207/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 221/2017).

22. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 38/2019, 4 Cdo 32/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 25/2018, 8 Cdo 100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže odvolací súd pristúpiť len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

23. Žalobkyňa v dovolaní výslovne uvádza, že prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

23.1. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) za otázku v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) žalobkyňa označila: a/ „posúdenie otázky naliehavého právneho záujmu za situácie, ak je v katastri zapísaná poznámka o prebiehajúcom konaní podľa § 228 ods. 2 CSP, ktorá rozširuje právnu záväznosť na ďalšie subjekty, pretože hlavným argumentom pre označenie subjektov zapísaných v katastri je práve tá skutočnosť, aby rozhodnutie voči nim bolo právne záväzné“; b/ „otázka posudzovania pasívnej vecnej legitímácie pri určovacích žalobách, či naliehavý právny záujem nenahrádza pasívnu vecnú legitímáciu, ak existuje naliehavý právny záujem proti žalovanej“

24. Vzhľadom na skutočnosť, že obe žalobkyňou vymedzené právne otázky sa týkajú naliehavého právneho záujmu a navzájom obsahovo súvisia, odvolací súd k obom uvádza nasledovné.

25. Relevanciu podľa § 421 ods. 1 CSP má právna otázka (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípadu) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

26. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti,

t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

27. Vzhľadom na formuláciu žalobkyňou vymedzených právnych otázok v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd dospel k záveru, že tieto nekorešponujú s právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a to z nasledovných dôvodov.

28. V prejednávanom prípade bola nepochybne otázkou zásadného právneho významu otázka existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na predmetnom určení, ktorá mala vplyv na výsledok odvolacieho konania - zamietnutí žaloby. Jej právne posúdenie (vyriešenie) odvolacím súdom záviselo od posúdenia viacerých podstatných okolností vyplývajúcich zo skutkového stavu veci. Dovolací súd za smerodajné považoval závery odvolacieho súdu: a/ vklad do katastra spornej nehnuteľnosti bol na základe protestu prokurátora z 22. októbra 2015 zrušený, toto správne rozhodnutie nebolo súdmi správneho súdnictva zrušené. Dôsledkom zrušenia tohto vkladu bolo obnovenie vlastníckeho práva žalovanej; b/ Okresný úrad, odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím z 18. augusta 2016 vyvlastnil vlastnícke právo vlastníka spoločnosti MH Invest, s.r.o., ktorá nadobudla právo spornej nehnuteľnosti originálnym spôsobom; c/ určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti bolo ku dňu vyvlastnenia, teda išlo o deklarovanie vlastníckeho stavu do minulosti. Nešlo o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku; d/ žalobkyňou tvrdené vlastnícke právo v správnom konaní nebolo akceptované z dôvodu, že o náhrade za vyvlastnenie bolo rozhodnuté tak, že patrí vlastníčkovi spoločnosti MH Invest, s.r.o.; e/ v danom prípade nejde ani o prípad určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, pretože žalobkyňa touto žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom (zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľnosti), ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, v ktorom konaní by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná.

28.1. Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd na podklade viacerých skutkových zistení a v súvislosti s nimi prijatých právnych záverov, dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na predmetnom určení.

28.2. V dovolaní žalobkyňou namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia ňou vymedzených právnych otázok, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 CSP iba vtedy, ak by výsledok riešenia týchto otázok (posúdenia a vyhodnotenia) predstavoval jediný a výlučný dôvod pre ktorý bolo v spore rozhodnuté v jej neprospech. Nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobkyne na predmetnom určení bol odvolacím súdom preukázaný viacerými skutkovými zisteniami (bod. 28.2. tohto odôvodnenia).

29. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnych otázok, od vyriešenia ktorých reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; v dôsledku čoho prípustnosť ich dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nevyplýva.

III.

30. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

31. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

32. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.